

Minnesanteckningar förda vid höstmöte i Travtränarnas Riksförbund 2022

Plats: Nordinsalen, Solvalla

Tid: Onsdag 26 oktober 2022 kl 09:00-15:00.

Antal närvarande medlemmar i TR: 31 (noterade på särskild närvarolista)

Moderator: Anders Lindh

Sekreterare: Lars Dahlgren

1. Mötets öppnande

TR:s ordförande Jan Halberg öppnade mötet och hälsade välkommen, speciellt till de från ST inbjudna gästerna Maria Croon (vd) och Robert Karlsson (sportchef) samt moderatorn Anders Lindh.

2. Formalia/sekreterare

Anders Lindh tog över som mötesordförande, konstaterade att det som skulle äga rum var ett medlemsmöte som inte hade att följa några stadgar, samt anmälde Lars Dahlgren att föra minnesanteckningar. Beslutades att dessa minnesanteckningar skall publiceras på TR:s hemsida.

3. Information om nationell propositionsskrivning

Robert Karlsson informerade om införandet av nationell propositionsskrivning från och med 2023-01-01. Mattias Stenby har anställts av ST för att skriva propositioner till alla banor i Sverige. Claes Broberg på ST:s sportavdelning ska komplettera Stenby. Robert Karlsson konstaterade att TR varit en drivande kraft bakom att detta nu blir av, och att situationen med sjunkande antal hästar per lopp varit en viktig orsak till att nationell propositionsskrivning beslutats. Att ta ett samlat grepp över propositionsutskrivningen bedöms kunna leda till bättre utnyttjande av hästuppopulationen.

Stenby tillträder sin nya tjänst den 1 november.

Det föreslogs att representanter för TR ska ha ett möte, helst så snart som möjligt, med Stenby och Broberg för att utbyta synpunkter om, och komma med konkreta inspel runt, den nya nationella propositionsskrivningen, vilket Robert Karlsson ställde sig odelat positiv till.

TR Höstmöte 20221026

Mötet beslutade att TR:s styrelse tillsammans med Robert Karlsson ska organisera ett möte med Stenby/Broberg/Karlsson och utse en delegation att representera TR i detta möte.

4. Information om momsfrågan

Maria Croon informerade om statusen i den så kallade momsfrågan, som handlar om Skatteverkets beslut runt, och inställning till, beskattningen av tävlande med travhästar och hästverksamhet. Croon poängterade att detta kan ses som en ödesfråga för sporten. Arbetet med frågan bedrivs intensivt, i princip dagligen, hos Svensk Travsport och med täta möten i den grupp som hanterar frågan. Möten som bedöms ha gett bra utfall har hållits med höga chefer på Skatteverket, och nytt uppföljande möte är inbokat.

Skatteexperten Jan Kleerup, ansedd som Sveriges främsta expert på momsbeskattning, är alltmer övertygad om att Skatteverkets nuvarande inställning (och arbetssätt) inte kommer att hålla vid en rättslig prövning. Hans bedömning är att den linje som drivs från ST:s/SG:s LRF:s sida, att tävlande med trav- och galopphästar ska utgöra grund för att betraktas som beskattningsbar person, kommer att vinna i en rättslig prövning. Konsensus råder med Skatteverket om att hitta ett bra pilotfall och sträva efter att driva det prioriterat genom rättssystemet för att få ett avgörande.

Maria Croon rapporterade också att man upplever att framgång nåtts med att skattemyndigheter, inte regelmässigt ska "skicka ett helt batteri med frågor och ifrågasättanden" vid nystart av hästverksamheter.

Helhetsbedömningen är att det går åt rätt håll (sett ur hästsportens synvinkel) med momsfrågan, men att mycket och intensivt arbete fortfarande återstår.

Mötesdeltagarna uppmanade också att om de får kännedom om hästägare som får problem med Skatteverket så ska de informera hästägaren att inte själv ta processen med Skatteverket utan istället informera ST om ärendet. Syftet med det är att det inte ska uppstå en mängd olika rättsprocesser runt om i landet mellan näringsidkare och skattemyndigheter, utan vägen framåt är att på central nivå försöka komma till ett principavgörande om vad som ska gälla för beskattning av verksamhet med tävlingshästar.

5 Ekonomiprofil framtagen av Ludvig & Co.

TR:s fullmäktigemöte i maj beslutade att en ny ekonomiprofil för träning av travhästar skulle tas fram. Den senaste sådana är för åren 2007-2011. TR:s styrelse engagerade Ludvig & Co i Ängelholm att ta fram en ekonomiprofil, med uppdraget att resultatet skulle presenteras på detta höstmöte.

Björn Johansson och Karin Johansson från Ludvig & Co presenterade ekonomiprofilen via teams-länk. Studien har omfattat åren 2018-2022 med särskilt fokus på kostnadsutvecklingen under 2022. Den bygger på öppna

TR Höstmöte 20221026

källor, bokslut för företag som ägnar sig åt professionell travtränning, och en enkät som genomförts under oktober bland TR:s medlemmar.

Björn Johansson konstaterade att siffrorna som presenteras i studien är säkerställda statistiskt. Snittantalet hästar i träning i den framtagna ekonomiprofilen är 38. Övergripande kan konstateras att utvecklingen av träningsavgifter (uttryckt i kostnad per häst och dag) utvecklats enligt KPI åren 2019-2021, men att avgifterna i år inte hängt med prisutvecklingen på främst drivmedel, foder och spannmål. Inflationen specifikt på "området travhäst" har under 2022 varit cirka tolv procent (jämfört med den allmänna inflationen som varit nio procent). Träningsavgifterna har i genomsnitt höjts med drygt sex procent.

Studien visar att denna "underfinansiering" gett resultatet att rörelsemarginalen i travtränarnas verksamheter blivit så låg att uttagen av "egen lön" minskat drastiskt. Oron för att höjning av träningsavgiften ska medföra att hästar försvinner ur träning, och att hästägare tappas, är så stor att tränarna inte höjt träningsavgiften så mycket som skulle behövas för att "inflationstäcka" utan istället reducerar de egna uttagen (den egna lönen) ur rörelsen. Detta ligger huvudsakligen bakom att personalkostnaden i travtränarnas företag minskat med 7,6 procent i år, men det kan möjligen kompletteras med att personal i stallen har fått fler passhästar per heltidsanställd att ta hand om som en konsekvens av att travtränarnas verksamheter hamnat under hårdare ekonomisk press. Att det skulle vara så är dock inte statistiskt säkerställt i de inkomna enkätsvaren,

Björn och Karin Johansson konstaterade att de stora verksamheterna klarat kostnadsökningarna bättre än de mindre, vilket sannolikt har att göra med stordriftsfördelar. Speciellt de mindre företagen synes ha blivit mer beroende av andra intäkter till verksamheten än träningsavgifterna. Det är också sannolikt så att alla kostnadsökningar ännu inte slagit igenom. Det har funnits lagervärden i till exempel strömedel som utnyttjats och höjda foderpriser slår igenom med fördröjning in i 2023.

Det konstaterades att den försämrade lönsamheten, som i studien främst avspeglar sig genom de minskade personalkostnaderna, är ohållbar ur ett uthållighetsperspektiv. Branschens företag har med Björn Johanssons ord "blivit tio procent fattigare och tappat två procent per år".

Detta problem synes också slå hårdast mot den "stora bredden", de medelstora och mindre företagen. Företag med lägre årsomsättning än fem miljoner kronor bedöms ha störst problem.

Mötet konstaterade att detta måste ses som väldigt oroande för travsporten som helhet och dess förutsättningar att upprätthålla nuvarande professionella nivå, och struktur, för tävlingsverksamheten.

Samtidigt konstaterade Ludvig & Co-ekonomerna att tränarna sannolikt överdriver farhågan att tappa hästar/kunder på höjda träningsavgifter. Detta

TR Höstmöte 20221026

antagande baseras dels på en värdering av priskänsligheten i branschen och dels att den allmänna pånyttfödda inflationen skapat en acceptans hos kunder att priser kommer att gå upp. Medskicket är därför att "våga höja". Nivån för vad behovet att höja synes vara cirka tio procents högre träningsavgift utifrån den nivå var och en har nu.

Mötet konstaterade att det var en allvarlig brist i den framtagna ekonomiprofilen att inte Ludvig & Co getts i uppdrag att räkna fram vad en träningsavgift egentligen BORDE vara, om allt sköts "by the book" i företagen. Studien ger en nulägesbild, men mötet ansåg att om ekonomiprofilen ska vara till någon konkret hjälp för TR-medlemmar gällande att driva sina företag så är det bland annat viktigt att räkna fram hur höga träningsavgifterna egentligen borde vara om till exempel hänsyn tas till att inte tänja på gränser när det gäller bland annat arbetsbördan för personalen i stallen, och att samtidigt ha en rimlig lönsamhetsnivå för företaget.

Styrelsen uppdrogs av höstmötet att gå vidare med att ytterligare fördjupa ekonomiprofilen, och Maria Croon inflikade att Svensk Travsport gärna är behjälpligt med det.

6 ST:s budgetarbete inför 2023

Maria Croon redogjorde för Svensk Travsports resa och arbete sedan omregleringen av spelmarknaden årsskiftet 2018-19, och de utmaningar travförbundet haft att hantera både ekonomiskt och i olika delar av verksamheten.

Bland annat konstaterade Croon att sporten som en konsekvens av omregleringen gått från att ha "förskottsekonomi" till att nu ha "efterskottsekonomi" genom systemet med koncernbidrag från ATG. En viktig skillnad är där att man tidigare jobbade "ett år i taget", medan man nu följer en treårsplan. Utmaningen i nuläget är att ha en ekonomi i balans och samtidigt utrymme för att göra satsningar. Maria Croon sade också att man tittar på avtalet som rör HNS finansiering (och som för närvarande kostar ST 55 miljoner kronor/år, protokollföredragets anm.)

Maria Croon poängterade att budgetprocessen gällande 2023 är pågående och blir klar först i december; "Innan dess finns inga löften om någonting". Samtidigt kunde Croon konstatera att om nuvarande prognoser slår in så kommer det att finnas ett utrymme på cirka 50 miljoner kronor till riktade satsningar och ST:s styrelse förväntas ta beslut att detta utrymme ska riktas till de aktiva.

Gällande förutsättningar för utfallet/koncernbidraget från ATG sade Croon att det är ATG:s vd Hasse Lord Skarplöth som ska svara på de frågorna, men hon kunde informera om att ATG nu gått in i ett "kraftfullt program för kostnadsminskningar".

TR Höstmöte 20221026

Robert Karlsson informerade om att ST:s sportkontor redan tittat på hur dessa eventuella 50 miljoner skulle kunna användas för att få bäst verkningsgrad. Arbetshypotesen är då att det kan bli åtta prisplaceringar i alla lopp med förstapris upp till 40 000 kronor, samt att höja fem lopp per tävlingsdag på "vardagsnivån" med 5 000 kronor i högre förstapris. Exempelvis får då att lopp som nu har 25 000 kronor i förstapris 30 000 till vinnaren. Ambitionen är att lägga det möjliga utrymmet till förstärkning av priset budgeten "på bredden".

Förslag att höja breddloppens förstapris från 10 000 kronor till 12 000 nämndes också, men det mötte motstånd från mötesdeltagarna. Bedömningen var att det knappast skulle ha någon positiv verkan alls för sporten som sådan att satsa mer ekonomiska resurser på breddloppen.

Anders Lindh konstaterade att den till mötet anmälda frågan "Hur ska eventuella nya prismetel disponeras för att få bäst verkningsgrad?" gick in i denna punkt på dagordningen. Den anmälda punkten integrerades därför i diskussionen.

Jan Halberg konstaterade att BAS-organisationerna gemensamt gick fram till konsortierådet i Malmö Derbyhelgen med att det omedelbara behovet av ökning av medel till aktiva är 200 miljoner kronor, och att det är den målbild som fortfarande gäller. Halberg poängterade vidare att det för sporten viktigaste måste vara att ha "bra och välfyllda lopp" i V75, V86, GS75 och V64/V65, för det är i de loppen i princip allt spelnetto från ATG genereras.

I diskussionen som följde framfördes bland annat...

...Att 50 miljoner kronor i tillskott 2023 inte kommer att hjälpa.

...Vi måste lägga pengarna där de syns.

...Vi behöver mer än ST kan leverera, vad kan ATG erbjuda?

...Vi måste flacka ut prisskalorna för att få fler att orka hålla på.

...Om vi väljer att satsa de här eventuella 50 miljonerna på V64-dagarna, hur skulle prisskalorna då bli i de loppen? (Robert Karlsson svarade att det kan ST:s sportkontor enkelt räkna fram).

...Den viktigaste frågan nu måste vara hur de små och mellanstora tränarna ska överleva.

...Det har väl aldrig någonsin lagts något krispaket till de aktiva, men om det vi är inne i nu inte är en kris så vad jag inte vad som skulle kunna räknas som en kris.

...Vi står ständigt till ATG:s förfogande när det gäller att prata om våra hästar i de stora spelen. Men när ATG marknadsför spelet utåt är det med Vinnie och Harry Boy. Det borde göras en marknadsföringssatsning där sportens mest kända profiler ingår och där ATG betalar för det ur sin marknadsföringsbudget till ST.

...2020 togs det bort pengar från V75 och unghästloppen som lades ut som pokalårspengar 2018, som en följd av att ekonomin helt havererade 2019. Bör inte pengarna återställas till det vi blev lovade i pokalårsuppgörelsen för att de aktiva skulle avstå från att kräva förbättringar åren 2015-2017?

...Det måste finnas kostnader att skära i ATG, och är det inte dags att genomföra det som skulle blivit en konsekvens av omregleringen av

TR Höstmöte 20221026

spelmarknaden, nämligen att moderbolaget ST tar kontroll över dotterbolaget ATG genom att ha styrelsemajoriteten där. ST/ATG måste vara enda exemplet i världen där dotterbolaget i praktiken har full kontroll över moderbolaget!

7 Säkerhetsanordning på sulkyn

Örjan Kihlström presenterade utkast på hur enkel en obligatorisk säkerhetsanordning, som en tjock rem, mellan sulkyskalmarna, bakom hästen, skulle kunna vara utformad och applicerad. Anordningen skulle ha som syfte att förhindra att hästen träffar kusken med bakutsparkar, eller i vart fall hindrar första sparken från att träffa, så att kusken hinner kasta sig av sulkysitsen innan nästa spark kommer.

Idén presenterades på ST:s reglementskommittés senaste möte, och det bestämdes där att frågan skulle tas upp till diskussion vid TR:s höstmöte.

Efter att tänkbara för- och nackdelar med konstruktionens diskuterats formulerades förslaget att ta fram en prototyp och testa denna, vilket enligt Robert Karlsson kan göras genom Svensk Travsports Reglementskommitté.

Mötet beslutade att återremittera frågan till ST:s reglementskommitté med uppdraget att ta fram prototyp på säkerhetsanordningen baserad på Örjan Kihlströms förslag.

8 TR:s roll i framtiden

Jörgen Westholm hade anmält. denna fråga till höstmötet. Westholm utvecklade sina tankar runt detta, utifrån frågeställningen vad som ska vara TR:s framtidsbild. Som det har blivit nu har TR till exempel kommit att driva vad som egentligen borde vara hästagarfrågor. Är det vad TR ska syssla med? Finns det utrymme för det i TR:s stadgar? Är det vad TR:s medlemmar vill? Det tog över tio år att komma fram med att få central propositionsskrivning. Är TR tillräckligt effektivt som organisation när det gäller att driva enskilda frågor gentemot Svensk Travsport? En förutsättning för att nå fram snabbare torde vara högt medlemsengagemang och att ha stor enighet i föreningen bakom det som drivs. Det kom inte mer än 30 tränare till det här mötet som skulle kunna vara det viktigaste TR haft på väldigt länge med tanke på den ekonomiska situationen. Är det tillräckligt för att TR ska kunna sätta tillräcklig kraft bakom det tränarna begär och behöver?

Jan Halberg besvarade detta med att konstatera att TR:s fullmäktigemöte i våras beslutade om en stadgeöversyn som nu pågår. Förslag till nya stadgar kommer att presenteras när de föreslagna ändringarna granskats av jurist. När förslaget sedan ska förankras och behandlas i beslutsprocessen har medlemmarna i TR möjlighet att påverka innehållet.

TR Höstmöte 20221026

Vidare konstaterade Halberg att de långsamma beslutsprocesserna får man stå ut med att leva med i den organisationsform Svensk Travsport är. Det påpekades i Denninger-utredningen om ST:s framtida organisation 2019 att just att organisationen är trögstyrd med långsamma beslutsprocesser, och även ineffektivitet i att implementera och genomföra fattade beslut, var ett problemområde för ST.

Mötet poängterade att förutsättningen för att få igenom saker är tydlig enighet.

Det uttalades också att "kraften" i TR som organisation inte endast hänger på styrelsens och ledningens förmåga att verka centralt. Det är även viktigt med engagemanget i varje banas tränarförening. Konkret innebär det att TR-medlemmar deltar i det demokratiska arbetet på travsällskapsnivå, deltar i årsmöten och höstmöten, argumenterar för de frågor TR driver, och inte minst, lyckas få in TR-medlemmar i travsällskapens styrelser. Om TR kan få gehör för sina frågor i travsällskapen ökar naturligtvis förutsättningarna att komma framåt och få igenom förslag till förändringar och förbättringar som förbundet beslutat att driva.

9 Handlingsplan för agerande runt ST:s kommande sportbudget

Fortsatt diskussion följde om TR:s förutsättningar att skapa kraft bakom det av BAS till ST framförda behovet av 200 miljoner kronor i förbättringar till aktiva 2023. Vidare diskuterades vilka påtryckningsmedel som kan bli aktuella om ST:s budgetförslag visar sig vara "otillräckligt". Det konstaterades att den på detta möte från ST:s sida framförda möjliga nivån 50 miljoner kronor under 2023 är otillräcklig, men samtidigt måste vi kunna vara pragmatiska och inse att "det går inte att lugga en flintskallig".

Jan Halberg konstaterade att det av BAS framförda behovet på 200 miljoner kronor kvarstår tills BAS-organisationerna kommer överens om något annat, och det finns i nuläget inget att förhandla om, eller värdera, eftersom ST ännu inte presenterat något förslag till sportbudget för 2023. Det är först när innehållet i budgeten blir känt som det finns något att ta ställning till, och då börja diskutera hur TR eventuellt ska gå vidare.

Det konstaterades att det behövs en plan för detta eventuella agerande och att förutsättningarna att få gehör för framförda behov/krav lär vara ett fortsatt helt enigt BAS. Till att börja med är det angeläget att få full klarhet i att TR:s medlemmar står bakom att driva kravet om 200 miljoner kronor i förbättringar 2023. Det här mötet, med 30 närvarande av över 300 medlemmar, ger inte tillförlitligt svar på den frågan. Det föreslogs därför att styrelsen ska genomföra en enkel enkät, via sms-fråga, till föreningens alla medlemmar om hur de ställer sig till att driva frågan om 200 miljoner kronor.

Mötet beslutade att ge styrelsen i uppdrag att genomföra en sådan sms-enkät och begära svar från alla medlemmar.

10 Solvallas tävlingsprogram 2023

Slutligen gästade Solvallas sportchef Anders Malmrot höstmötet och informerade om nyheterna i Solvallas tävlingsprogram 2023. Det blir stort fokus på att ha attraktiva tävlingar på onsdagarna med lägsta förstapris 60 000 kronor. Vidare införs tre fasta klasser för hästar som står "fel inne" i de lägsta rikstotoklasserna, med försök-finalsystem som STL och finaler var sjätte vecka.

Kriterieserien bantas till omfånget men å andra sidan jämställs prispengarna i loppet för hingstar/valacker och loppet för ston i de Kriterieserielopp som blir kvar.

Nivån 60 000 kronor i förstapris i nolloppet diskuterades utifrån att det finns en fara i att talangfulla hästar "kan komma upp för fort i klass" vilket hämmar deras utveckling. Vad som behövs är därför ett genomtänkt omhändertagande med matchningsmöjligheter för dessa hästar efter att de vunnit ett nollopp. Anders Malmrot konstaterade att det blir en sak för den nya nationella propositionsskrivaren att lösa. Malmrot konstaterade vidare att han, som ett led i att få till den nya nivån på nolloppet, överväger att höja lägsta klassen till "högst 40 000 kronor". Det medger att en häst till exempel kan vara tvåa en gång och galoppa en gång och då fortfarande stå kvar i nolloppsklassen.

11 Avslutning

Anders Lindh avslutade mötet och tackade för visat intresse och stort visat engagemang i de frågor som diskuterats.

Den som antecknat:

/LARS DAHLGREN